

Temesi Ferenc

7. ÚT

*Amelyben Farkas, Katival a szívében, Károllyal és Judittal indul Adamba, Jaap miatt, Dzsókért; és nem tudja még: a Szent Miklós-templom plébánosa, Grácián testvér kedvéért**

„Meseautónkon, színezüst erdők során, repülünk a szívünk tavaszán...”

Farkasnak még csak szólnia sem kell, Károly azonnal kikapcsolja a kocsai rádióját (már nem a Toyota Carina, de azért egy jó közepesnek számító autó volánjánál ül). Farkas, Katival, az autóbalesetben meghalt szerelmével a szívében, mereven az utat nézi. Azt tudja, hogy kétszer nem fog autóban meghalni.

Judit a hátsó ülésen megjátszott érzelmességgel azt énekli fátyolos hangján:

„Hisz máma nincs dráma, s nem kell a nagyregény...”

Az utóbbi így, egybeírva énekli. Nevetnek, halkán. Judit azért kérédkedett be hozzájuk, mert Dzsók hívja, baj van.

Károly újra bekapcsolja a rádiót. Jacques Brel az, az egyetlen belga, akiről a hollandok nem faragtak viccet, azt énekli:

„Dans le port d'Amsterdam / Y a des marins qui mangent / Sur des nappes trop blanches / De poissons ruisselants / Ils vous montrent des dents / A croquer la fortune / A décroisser la lune...”

Utána hosszú ideig csönd. Aztán tankolás. Aztán csönd.

Amszterdamban Juditot kiteszik a Rozengrachttól nem olyan messze. Ők Jokéhoz mennek bejelentkezni (persze már villamossal). Joke szintén borús, félti Dzsókot. Kedves, gyermekinek maradt arca elsötétül. Aztán váratlanul azt mondja magyarul:

Én kétéves voltam, mikor idekerültem. De még egy gyereknek is bujkálnia kellett a többi gyerek közt, ha zsidó volt. Hát ezért tanult most én magyarul.

Megpusztilják egymást. Farkas telefonál.

* Részlet a szerző *Amszterdam stb.* című regényéből.

Igen, akkor ott, félóra múlva.

Jaappal beszélt, aki a Vörös Hattyú Kiadó társtulajdonosának szinte mindig üres lakásában él. Farkasnak kedves ez a kégli: az első, amelyben Amszterdamban lakott, a fesztiválkor. Károlyt elküldi csavarogni, némi készpénz kíséretében. Annyit nem ad, hogy a kirakatban ülő nőknél kössön ki.

Amikor belép, Jaap épp telefonál:

És tudod, mit kérdezett tőlem Minnie? Azt, hogy: szeretsz te engem? Hát persze, mondtam. De nem úgy, mint apa a lányát. Úgy is, mondtam. És még?, kérdezte. Mint egy srác a csaját... Á, nem. Egyre követelőzőbb. Na, szia.

Mi van Verával?

Farkast meglepi a kérdés.

A négyéves nászútnak vége. Visszament a saját nemzedékébe. Egy kakaószínű sráchoz. Mind visszamennek, csak hogy tudd.

Ezt a legjobbkor mondod nekem, Farkash. Apropó, nem vagy te rokonna Aiden Wilson Tozernek?

Az ki?

Egy amcsi protestáns prédikátor volt, aki szerint az ördög jobb teológus, mint bárki közülünk, mégis ördög. Azt hiszem, kiadom egy könyvét. Szóval, kedves Mr. Tozer?

Nézd, annyit tudok a nevről, hogy osztrák. Utánanézttem. Amerikában öt névrokonom van. Egy se pap. A következő névváltozatokat találtam különben a Tozerra a világon: Tozzter, Tootzer, Tzer, Totzre, Totezr, Totzer, Totzzer, Totze, Toter, Totzerr, Ottzer, Ttozer, Otzer...

Elég, elég. Te is meg vagy áldva, úgy látom.

És a novella második része, amit küldtem? Farkas a kezébe vesz egy hamutartót. Barátja elővesz egy dossziét, újra átfutja. Míg ő olvas, Farkas rágyújt.

Először az volt az érzésem, hogy elég az első fele. De nem. Ez így jó, ahogy van. Egyben. Különben már hat másik novellám is van magyartól. Lassan kezd összeállni az antológia.

Jaap megdörzsöli az orrnyergét.

Nyúzottnak nézel ki, nem boldognak, mondja Farkas.

Pedig ez csak a látszat, feleli Jaap. Az igaz, hogy én sem tudom, egy szerelem mikor, hol és miért ér véget. Szerettem én Annékét is. Nem a kezdet a fontos, hanem a vég. A hernyónak vége, de a pillangónak ez a kezdet. A vég az, ahonnan elindulunk. Semmi se fejeződik be szépen, épp ezért fejeződik be.

Farkas újabb cigire gyűjt, és kinyitja az ablakot.

És mi van Annékével?, kérdi.

Ő a heroin hősnője (heroin's heroine) lett. Ezért is megyek el innen. Meg ha hiszed, ha nem, Minnie miatt is.

És hová mész?

Egy másik Hollandiába.

?

Arubára megyek. Ha nem tudnád, ma is Hollandiához tartozik. A Dél-Karib-tengeren. Minden holland ott. A házak, az éttermek, az élelem, még a fapapucskok is. Csak mindig nyár van. Ott nem találsz depressziós embert. Ja: és adóparadicsom. Kívül a hurrikánzónán. Olyan, mint ha egy holland faluban lennél, csak süt a nap, és tintakék a tenger.

És a Holland Antillákon van fű is. Meg minden egyéb. A nagy attrakcióhely.

De nem azért megyek oda.

Sejtem.

Nézd, bármikor felülhetek egy repülőre. A cég ügyeit intézhetem az interneten. Ebből a szempontból mindegy, hol vagyok. Csak most ne lássam a két csaj egyikét sem. Méghogy az emberek szeretik a szerelmeseket! Ez az Emerson komplett hülye volt.

És mit szól ehhez Minna?

Megbeszéltük, hogy ha leérettségizik, jöhet utánam.

Hm. Inkább ereszd el. Ha szeret, visszajön. Ha nem jön, akkor sosem is szeretett.

Jaap hoz egy sört, meg magának egy tonikot.

Ha te a tökéletességet várnád, egyetlen könyved se fejeznéd be. Jól mondom?

Jól, mondja Farkas meglepetten. Felpattintja a dobozos sört.

Nézd, a telefont már fölhalálták.

A magyarok.

Jó, a magyarok, és egy bizonyos Mr. Bell kaszálta be a zsozsót. Emilezhetünk éjjel-nappal.

Már bank is ment csődbe interneten. Hát még egy szerelem.

Hülye vagy. Vagy irigy, mert téged otthagytott a te Minnie-d.

Ez fáj, mondja Farkas. De nem akarok így búcsúzni. Jatt a jattba. Eljátsszák a feketék kézfogását. Dzsókhöz megyek, nagy bajban van.

Jaap kikíséri Farkast.

Puszild meg, a helyemben is. Óriási tehetség, mondja.

Farkas visszanéz az ajtóból, szomorúan.

Nincs más: én is átállok a számítógépre. Akkor nem veszítelek el.

Amint zötyög a villamoson, bevillan neki az a jelenet, amikor egy nyáron Dzsók olyan kivágott atlétatrikót viselt, hogy a különben kicsi mellette kilássék. Farkas mindig úgy fordult, hogy lássa.

Ez nem ér, mondta Dzsók. Az itteni férfiak nem tesznek ilyet.

Nem hát. Elsodorják a felszállni akaró nőket, nem engedik előre őket az ajtónál, nem segítenek le- vagy fölszálláskor. Az egyenlőségmániás feministránsok (Dzsók is az) ezt már elérték. A villamoson egy félvér srác ül vele szemben, a trikója mindent elmond:

LEMONDTAM A SÖRRŐL, A SZÍVÁSRÓL ÉS A NŐKRŐL:
EZ VOLT A LEGROSSZABB NEGYEDÓRÁM.

Nem tudja, miért, de eszébe jut Sandor, aki már csak annyit tudott magyarul, hogy „Hajrá, Fradi”, és bedobóember volt egy rossz hírű bár előtt. Ja igen, Dzsók kedvelte valamiért! Sandor hivatalosan is el akarta ismertetni a munkáját. De ehhez adószám kellett, amihez hivatalos lakóhely kellett, amihez viszont... Így, körbe-körbe. Mire hosszú hónapok után meglett az engedély a foglalkoztatási hivataltól (CWI), már nem kellett neki.

Átvezetés a másvilágba, gondolja, amikor csönget Dzsók lakásának ajtaján.

Szia, mondja odabenn.

Dzsók keskeny vállát látja csak, Judit köszön vissza. Judit kihívja a konyhába Farkast, de ott is suttog.

Nem akart a kórházban, idegenek közt meghalni. Gyomorrák, végső stádium.

Pont most, sikerei csúcán.

A halál nem kíváncsi ilyesmikre, suttogja Judit. Mélybarna szeme alatt máris egy árok. Elhagyta a barátnője is. Körülbelül egy-két hónap lehet hátra. Most nyugodt, beadtam a morfiumot. Iszonyú fájdalmai vannak, Farkas. Majd elájultam, amikor megláttam. Etetnem kell, de ő úgy nem tud enni, ha nincs benne fájdalomcsillapító. Van, hogy szart hány.

A végbele visszalöki a bélsárt... Először a beszédközpont gyöngül el, aztán a hallás, aztán a reakcióképesség... Azt mondta: ígérd meg, hogy velem maradsz, amíg meg nem halok!

Jézusom, mondja Farkas, és a tenyerébe hajtja a fejét.

Ez egy szent lány, a csontjáig. Már lassan csak az van. Ez a lány, aki már nem mert a szerelemben hinni...

A Béla miatt?

Miatta is. Nem tudott úgy élni, hogy állandóan becsapják.

És most?

A gyomrát már kivették, a beleit zabálja föl a kór. A pokol összes démona benne surrog, és hánytatja nappal és éjjel. Már voltam a hentesnél, a péknél, a sajtosnál — hátizsákkal. Csak minek. De azt mondta, mikor megjöttem: Igyunk egy kis kínai pálinkát!

De hát az a világ legrosszabb...

Nem érdekes. Legalább ivott. És buddhista történeteket meséltetett. Láttad azt a kis tibeti bronzharangot az ágyánál, tele lótuszvirágokkal? Én tettem oda, mert olyan halk a hangja, hogy a konyháig nem ér el... Minden buddhista szelleműzést, gyógyítást megpróbálok...

Ő, aki éveken át nem nézett ki az ablakon, csak festett...

Láttad a legutóbbi képét? Eltakarja az ablakot. Tömény, összesűrűsödött szellem, hatalmas ecsethullámok, vonalglisszandók.

Őrület, őrület... A világ egyik legtisztábbja, tehetsége, és így...

Farkas a konyhaasztalra borul. Judit ad neki egy pohár máotáj pálinkát. Farkas megissza, mintha áramot vezettek volna belé, megrázkódik.

Ittuk a kínai pálinkát, a harminckilós testéhez tartozó, valaha iszonyú erős, kisdednyi kezét fogtam, és azt mondtam:

Hová mész? Ne menj sehová.

Keresztény-buddhista névsorolvasást tartottunk, hogy kivel lesz érdekes találkozni a túlvilágon, kivel nem... Be kell menni a sötétség szívébe, és akkor... A vérfertőzésről beszéltünk, de tényleg, mintha lenne bármi közünk is hozzá. Hol ő volt keresztény, hol én a buddhista, hol fordítva...

Judit apró kis galacsinokat gyúr kenyérbélből.

A legfontosabb, hogy tudd, mikor mennyi morfiumot kell neki adni. De ő azt tudja. Volt itt már az orvos is.

Te, figyelj, Judit. Tudom, hogy nem ez a pillanat most...

Minden pillanat jó, ha igaz a szándék.

Én már nem bírom ezt a hazugságot. A világ minden táján gyóntam, angolul, franciául, csak sose mertem megmondani, hogy nem voltam elsőáldozó. Egy pap miatt, aki rossz pedagógus volt, és ötévesen, 1955-ben kiűzött a saját vallásomból.

Elegem van a nyöszörgéseidből. Légy már férfi. Tanulj már Dzsóktól egy kicsit... Este, amikor beadom a nagyobb adag morfint, elviszlek a Szent Miklós-templomba.

De én ateista is lettem...

Mindent meg kell gyónni. Az egész életedet, mondja Judit, s mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, odaáll mosogatni.

Egyél, szól vissza Farkashoz. Ott van minden az asztalon.

Ha tudnék, mondja Farkas.

Eljött az este. Judit enni adott Dzsóknak: egy fél bögre levest. Aztán intravénásan beadta az esti adagot, Dzsók mintha megismerte volna Farkast, de nem szólt semmit...

Míg a templomba mentek, Karolin váltotta föl Juditot. A barátnők maradtak velem, azok adták kézről kézre, azok jöttek, azok váltották egymást.

A villamoson (mindegy, hogy milyen színű, na jó, kék) Judit azt mondta Farkasnak:

Grácián testvérhez viszlek a Szent Miklós-templomba. Ez a legnagyobb katolikus templom itt...

Egy kisebb voltam már...

Csönd. Ő magyar származású, igen kemény, de igen karizmatikus pap. Ferences szerzetes. Nálad úgy tizenötlettel fiatalabb, de ez nem számít.

Leszálltak a Centraal Station (ejtsd „sztásün”) előtt. És elindultak a metró felé, majd jobbra fordultak. Ott komorlott a messzire látszó templom, nyilván ő is a hajósoké, a kereskedőké, hogy már a tengerről lássák.

Judit bevitte a sekrestyébe Farkast, bemutatta az atyának. Amikor Grácián testvérral egymás szemébe néztek, Farkas tudta, hogy itt befogadják.

Judit Grácián testvérré hagyta a továbbiakat. Farkas misztikus lánytestvére visszament oda, ahol a legnagyobb szükség volt rá.

Grácián testvér nem a gyóntatószékbe, hanem egy félreeső gyóntatószobába kísérte.

Farkasból, mint amikor a zsilipet nyitják fel hosszú idő után...

Atyám, megfosztottak az első gyónás szentségétől.

Mondd el, hogyan történt...

A tegezéstől tegezésre váltott Farkas is:

Tudod, atyám, az én kis történetem ötévesen ért oda, hogy az ember nem tudja, hogy több besúgó járt akkoriban a templomba, mint hívő, a legkatolikusabb magyar városban. Nem tudja, hogy az édesapja állásával játszik, aki egyedül nem volt párttag Szeged tizenkét általános iskolai igazgatója közül. Aki csak névtelenül vagy álnéven fizette az egyházi adót.

A mise után az oltártól jobbra eső sekrestyében imákat és szent énekeket tanultunk. Szerettem, jó hangom volt. Azután jött a kor videója, ami nem volt más, mint a... — mindig angolul jut eszembe először — a *slide projector*, vagyis a diavetítő. Nem is kevesen a gyerekek közül ezért jártak a templomba. Különben olyan jó kis filmeket láttunk (alul a szöveg, már annak, aki tudott olvasni, de különben valaki, legfőképp az atya, mindig elolvasta a képhez illő szöveget), hogy a jó kisfiú ad a koldusnak alamizsnát, és szerencséje lesz, a rossz kisfiú nem ad, őt meg balszerencse éri.

Egyszer az életben szerettem volna jó helyről nézni a diát, mert a nagyfiúk mindig megelőztek és kiszorítottak, alig láttam valamit. A vetítés a bal oldali sekrestyében volt. És akkor keresztülrohantam az oltár előtt. Vagyis nem térdeltem le. És akkor a plébános meglátott. És akkor kiűzött a templomból, mint Jézus tette a kufárokkal. Hogy az ilyen ne jöjjön ide többet, azt mondta.

El lehet képzelni azt a szégyent és büntudatot, ami egy idő után haragot és tagadást szül egy kisfiú szívében. Hogy ezért nem lehettem elsőáldozó, ebből következően bérmálkozó sem, nem fogtam föl. Már nem érdekelt. A dolgok kezdtek rosszabbra fordulni: a nővérem is csak Kecskeméten tudott bérmálkozni, mert ott nem ismerhették.

Vad anyaghívó, vagyis materialista lettem, anélkül, hogy felfogtam volna, az anyagnak nincs szüksége arra, hogy higgyenek benne.

Na, és mi lett aztán, úgy tizennyolc—húsz éves korod között, erre lennék kíváncsi, mondta Grácián testvér.

Éreztem, hogy kicsit bőbeszédű vagyok, a lényegre kell törekedni. Mint az írásban.

Úgy tizennyolc, inkább húsz körül már nem olyan ostoba a halandó, hogy ne vegye számba az embernél magasabb dolgokat. Erre költők, írók és barátok is tanítottak. Hiszem, mert lehetetlen, mondá Tertullianus. A hit először a filozófia köntösében kopogott az ajtómon, ami mindig nyitva állt a szellemi kalandozások előtt. Először a buddhizmus is filozófiaként fészkelte a szívembe, csak azután lettem a tizenkét iskola közül a legkeményebb, a tibeti buddhizmus híve. Mire divat lett, Hamvas Bélát akkorra már rég kiolvastam. Akkor jött a taoizmus, nem kis mértékben Weöres Sándor hatására, meg aztán a kínai utam sok mindent megváltoztatott. Szerencse, hogy rám ragadnak a nyelvek

(a mélyen vallásos anyai nagyapámtól kaptam, nem tettem érte semmit). De voltam én mohamedán (a *Korán* az egyik legfontosabb könyv, de én itt meg szufista lettem) és a judaizmus hívője is egyben, és persze itt is a nehezebb utat kerestem. Például a *Zóhárt*, a ragyogás könyvét is szerettem (a *Kabbalával* együtt), amelyet nem tartanak hitelesnek az *Ószövetség* hívői és a *Talmud* követői. Közben az egyetemen, de inkább kívülről megismerkedtem a magyar és más, Ázsiából jött ősvallásokkal, a különböző indián hitekkel és kultúrákkal. Táltosokkal és sámánokkal. De voltam én hindu is. Talán azt kéne elmondanom, mi nem voltam. Konfuciánus meg sintoista. Végül is az volt a meglátásom (még a többsimeretlenes vallások esetében is), hogy Isten egy és ugyanaz az egy.

És mikor jöttél rá, hogy...

Már a fél világot és egész lelkemet beutaztam, rájöttem, hogy én egy fordított Xavéri Szent Ferenc vagyok. Ejtsd: Savéri, mert katalán volt. Ő odavitte Keletre a hitet, én meg onnan hoztam ide. De a lelkem mélyén éreztem (ez nem tudható), hogy én igenis keresztény vagyok. Csak egy olyan fajta, aki idegenben látogatja az Isten házát. Először franciául gyóntam Párizsban, a Quartier Latinben, a Saint Étienne du Mont templomban. (Visszafelé jövet: „A Boulevard St. Michel s a Rue / Cujas sarkán egy kissé lejt a járda / Nem hagytalak el gyönyörű / vad ifjúságom, hangod mintha a tárna / visszhangzana, szívemben szól ma még.”)

Ez szép, de mégse merted meggyónni senkinek, hogy az első áldozás szentségében még nem részesültél. Grácián testvér türelmes volt, de lényegretörő is. Ha rám emelte a tekintetét, éreztem, hogy átlát rajtam.

Ez így van. Minél jobban figyelmezttem a kereszténységre, annál inkább rájöttem egyetemes voltára. De egy kicsit még pesszimista voltam.

Egy katolikus nem lehet pesszimista, mert maga a vallás radikálisan optimista. A kereszténység, azon belül a katolicizmus megtanítja, hogy a szeretet többet ér, mint a szellem és a műveltség. Grácián testvér először mosolygott beszélgetésünk alatt. Tudod, úgy kell hinni, mint a napfölkeltében: nem azért, mert látom, hanem mert általa látom a többit is.

Eszembe jutott Kati kedvenc négyesorosa, a *Négyesoros* Fernando Pessoa-tól. De nem szóltam róla semmit. Inkább azt mondtam:

Egy olyan évszázadban, ahol a hitet a Szentlélek nélkül akarják elérni keresztények, lassan már Krisztust is kitudnák belőle, a megbocsátást megbánás nélkül akarják elérni, az üdvözülést meg újjászületés, megújulás nélkül, a mennyországot meg pokol nélkül, nehéz szolgálat lehet papnak lenni.

Sosem volt könnyű. Amikor Grácián atya újra a szemembe nézett, a szememben az volt: jó hírt hozok neked. Ez rám is fért. Azt mondta, beszéljek a jó cselekedeteimről is.

De amikor több a bűnöm, mint csillag az égen, mondtam.

Nagycsütörtök volt, nagy szükség volt rá máshol is. Már harmadszor kopogtak a gyóntatószoba ajtaján. Kiróta a penitenciát. Fölállt, már indult. Egyszer csak megfordult, a csuhája ujjából előhúzta a szentelt olajat. Fejemre tette a kezét, imát mormolt. A homlokomat, a kezeimet megjelölte a kereszt jegyével, és megáldott. Aztán elővarázsolt egy ostyát.

Krisztus teste.

Azonnal odaragadt a szájpadrólomhoz.

Maradj még egy kicsit, mondta. Ne siess. Elméledj.

Van még valami, mondtam. Van egy regényem, aminek életemben először nem tudom a befejezését. Mindig úgy kezdem el, hogy tudom a végét. Most nem.

Grácián atya keskenyen elmosolyodott, elnézően és kicsit csodálkozva is. Annyit mondott:

Csak Isten tud befejezni bármit is.

Kortárs, 2008/4.

(Temesi Ferenc 1949-ben született Szegeden. Prózát ír. József Attila-díjas.)